

گاهنامه ادبی

دانشگاه
شهید مدنی
آذربایجان

دوردونجو ایل
۱۰-جو سایه
۱۳۹۶ / قیش

اولدوز

بولود مرادی ایله سؤیله شی

لحظه لر چولاق
بیر رومان کیمی باخیر
سوکوت
و عشق
دیگه دابان باشماق لاری ایله
دانشکده نین پیله لرینده
قوجالاجاق ...

دوردونجو ایل
۱۰-جو سایی
۱۳۹۴ / قیش

باش سۆز

دیندیریر عصر بیزی دینمه ییریز
آتیلان توپلارا دیکسینمه ییریز
(صابیر)

دوینا بیر ساواش آلانی دیر، بو آرادا بوتون میللت لر و
اؤزلیکله ان گوجلو میللت لر اؤزوموزو قورویوروق دئییه،
یوکسکلندیریب، فرقلی و تانیتدیران چوخلو سۆزلر ایله
آر ایا گلمکده دیرلر. بو سیرادا بیزیم میللت لر ایسه بو جرگه دن
گئری قالما یالیم دئییه وارلیق لارینی اورتایا گتیرمکله بو
وارلیق لاری تانیتدیریب اییه لئمه لیدیرلر. ندنسه بو وارلیق لار
ایه لئمه دییی بیر سورجده، بلیرسیز بیر یوخلوغونا وارماق
یئنیشینه دوشور.

تلاطومسوز اورکده
قان دا سیرسیرا باغلار
تلاطومدان یارانیب
یقین کی سیرا داغلار
(بختیار)

هایدی باش قالدیرالیم ...

بو چاغناشمالاری وئرانلیق سانما
چالخالیر آیریلیر کره آیراندان
(صابیر)

سانماییم مقصدیم بوش یاراشیق دیر
دونیا دا ان بؤیوک قووت ایشیق دیر
(وورغون)

سایغی لاریمیزلا

ایمتیاز بییه سی (صاحب امتیاز)
شهریار مدنیت اوجاغی (کانون شعر و ادب)
سوروملو مودور (مدیر مسئول)
سالار بهنام پیرعلیلو
باش یازار (سردبیر)
سئودا میرزازاده اصل
بو ساینین امکداشلاری (همکاران)
حسن نوری ، نجف نعمتی ، علی شیرپور ،
سونیا خدادادی ، مهسا لطفی ، فرانک آقایی

لطفا نظرات، انتقادات و پیشنهادات خودتان را
با ما در میان بگذارید. همچنین اولدوز آماده
دریافت مطالب شما برای چاپ در شماره های
بعدی می باشد.

ulduz.azu@gmail.com

استفاده از مطالب با ذکر منبع بلامانع است.

ایچینده کیلر

رامیز رؤوشن شئیرلرینده، اینجه طنز گؤرونوسو / ۲
گوناه باتماغیم گلیب آی الله / ۴
قیزیل دری لر دوشرگه سی (کمپی) / ۵
بیزیم بالدیزین تهران سفری / ۸
ایکی یول آیریچیندا / ۹
بولود مرادی ایله سؤیله شی / ۱۰
استاد مبین پدر جذامیان ایران / ۱۴
فرهنگ نژادپرستی، مولد نژادپرست های فرهنگی / ۱۵
آغاجی ایچیندن قورد یئیر / ۱۶
سینیق اوره ک / ۱۷
دیدگاه اساتید دانشگاه در مورد شبکه های اجتماعی
مجازی / ۱۸
جدول / ۲۰

«رامیز رۆوشن شئعیرلرینده، اینجه طنز گۆرونوسو»

اؤن سۆز(مقدمه):

آذربایجان تورکجه سینین شئعیرینده اؤزونه دوزگون بیر یئر منیمسه یین رامیز رۆوشن، ۱۹۲۶-جی ایل دنکابریین ۱۵-ده باکی نین امیر جان کندینده آنادان اولوب. ایلک تحصیلینی «سورخانی» شهرینده کی ۲۰۸ سایلی شهر اورتا مکتبینده تحصیل آلان شاعیر، سونراکی تحصیلینی «آذربایجان دؤولت» دانیشگاهینین فیلولوژی با دانشکده سینده (۱۹۶۹-۱۹۴۶) دوام ائتمیش دیر. رامیز رۆوشن اوندان سونرا فیلم نامہ یازما دان توتدو رنداکتور ایشینه قدر فرقلی-فرقلی یئرلرده ایشلمیش دیر(۱۹۹۲-۱۹۶۹). او آذربایجان یازیچی لار بیرلییی اداره هئیعیتی نین و آذربایجان مطبوعات شوراسی نین عضو دور. سناریو مؤللیفی اولدوغو فیلملرین سای ۲۰-دن، شئعیر مؤللیفی اولدوغو ۵-دن، ماهنی متنلرینین مؤللیفی اولدوغو فیلملرین ۱۴-دن، رنداکتور اولدوغو فیلملرین ۱۸-دن و ... و چنویردیی اثرلرین سای ۵-دن آرتیق دیر.

رامیز رۆوشن شئعیرلری ساده، اوره یه یاتیم و دوزگون بیر قورولوش ایله سارسیلماز قونو(موضوع) لارا اؤزله نیب دیر(اختصاص تاپیب). اونون فلسفی شئعیرلریندن توتدو اجتماعی-سیاسی شئعیرلرینه قدر

چتین بیر آقوریزم(نصیحت لی) و شعارسل(شعارگونه) یازی ایله اوز-اوزه گلمه ده بییک. بو اؤزلیک(ویژگی) رامیزین شئعیرلرینین شئعیریتین قورویوب، اونو شاعیرسل و فلسفی نهدن لره گرک لندیرمه ده دیر. شئعیرده دوزگون شاعیرسل چیخیش ائتمه بیر پارا اؤزلیک لرله آریا گلمه ده دیر. شئعیرین آیریلماز بیر عنصورو اولاراق اینجه طنز او اؤزلییین بیر دیر.

بیز طنزی ادبیاتدا آرتیقراق بیر قونو کیمی ساتریکده گۆرموشوک و اونو اؤزل گۆرونوسو ایله میرزا علی اکبر صابیر کیمی شاعیرلرین شئعیرلرینده اچیقلامیشیق حال بو کو بوتون شئعیرلرین ماهیتی، طنزی، اؤز ایچ و دیش(ائشیک) چئورسینده داشیمادادیر. طنز، توپلوم سال(اجتماعی) و فلسفی-تربیتی سؤزلرین چئشیدلی (مختلف) چیخیش ائتمه سیندن آسیلی اولاراق بو قونولارین هر بیر یسینده اؤزونه فرقلی بیر گئییم گئییمه ده دیر. اودورکو بو مقاله نین آردیندا طنزین گۆرونوسون رامیز رۆوشن شئعیرلرینده آراشدیریپ، اونون فرقلی-فرقلی چیخیش گۆرونولرینه توخونماقدا اولاجاغیق.

رامیز رۆوشن شئعیرلرینده طنز گۆرونوسو:

رامیز رۆوشن طنزی لاغا قویوب گولمک یا خاص بیر کیمسه یی چیرپماق دئییل. رامیز رۆوشن چوخلو طنزلری قالارقی لی فلسفی طنزی لری دیر. بیر اینجه طنز کی درین باخیش اساسی ایله دیلده گۆرسنمکده دیر. اونون چوخلو طنزی لری هر بیر معنوی اولایین(اتفاق) فیزیکی جنبه سینین آرادا اوز وثریر. رامیز رۆوشن بو قونودا، هنری، آنلاما دوزگون نظر یئتیریپ، اونو بوساده لیکله بوراخاماسیندایدیر. اونون طنزلرینین مخاطبلری بئیین لری بسلنیپ، جوهرمیش کیمسه لردیر. آجی ایله گولوشون هئچ

بیر یانینا آغرلانمایان بیر طنز کی شئعیری جذاب و دوزلولاندیرمادادیر. اونون طنزینین آنا آماج لاری اینسان لاری کدرلندیرن قورقو، اولای و گئچک لردن (حقیقت لردن) عیبارت لردی. لردی دا بیر پارا مسئله لره طنز اوچون آیری بؤلوم لرده توخونماغیمیز گرگ لیدیر: اوشاق دوشونجه سین دن یارانان طنزلر:

هر بیر شاعیر اؤز هونرینده اوشاق دوشونجه سیندن یارارلانمادادیر(استفاده ائتمه ده دیر) و بو شاعیرلرین اوشاق اولما نهدنی دئییل. دایجا بو سئچیم بیله -بیله اولاراق هنرلرینده اوشاق دوشونجه سینین چیخیشی دیر. شاعیر یاخشی بیلیر هانکی دوشونجه جنبه سیندن بهره آپاریب دیر اوشاغین دیله، اویونا، عددلره، یئره، زمانا و ... نجه باخماسین. دان. چون کو اوشاغین اؤز یاشی ایجاب ائله دیی کیمی اؤز هنده ورنیه گۆره جالیب دوشونجه سی واردی.

_ سونرا گلر سندن آلا اوزویو

بونون رنگی نییه بئله قارالیب؟

بارماغینا گوجلہ سالار اوزویو

ائله بیل کی بیر بالاجا دارالیب!

(یاغیش یویور گون قورودور، ۷۲)

_ یئردن گۆیه باخا-باخا

دئییریکی کی: «قاردی یاغان»

ملکلر قیریلیب داها

لکلر هله کی یاغیر...

(یاغیشلی نغمه، ۱۶۴)

پارادوکس ایله یارانان طنزلر:

بو طنزلر رامیزین اؤزل فلسفی باخیشینی یئترمک اوچون آریا گلیرلر. اؤزل بیر باخیش لار کی یالنیز پارادوکس ایله دیله گله بیلیرلر:

_ اؤزون بو دونیادا اؤز عزیزین سن

اؤزون اؤز بالان سان ایلان بالاسی.

(یاغیش یویور، گون قورودور، ۵۱)

_ دوغرادیم چاپدیم اؤزومو

یوغوردوم یاپدیم اؤزومو

نه یاخشی تاپدیم اؤزومو

بؤیروم دن کئچیب گئتمه دیم

(همان، ۶۱)

_ اولدوزلارین توزونودا

لاپ گونشین اوزونوده

لاپ یاغیشین اؤزونوده

یاغیش یویور گون قورودور

(همان، ۱۸)

معنوی نسنه لره فیزیکی جنبه وئرمه دن یارانان طنزلر: هر شئی یین اینانادیق لاریندا، اینانمادیق لاریندا فیزیکی اساس لارینی آختاران رامیز رۆوشن، شئعیرلرینده ایسه بو اؤزلییی گؤستمه ده دیر. اودورکو معنوی و لمس اولمایان بیر نسنه(شئی) یی فیزیکی بیر ماده کیمی شئعیرلرینده یاشاتمادادیر. بو مسئله دیرکی اونون شئعیرلرین بیر یاندان فرقلی و اوبیری یاندان اینجه طنز بیر سؤز کیمی تانیتمه مادادیر.

اودورکو سسلرین دویون دوشمه سین دن سؤز آریا گتیریر:

... سن نییه سوسورسان آتام بالاسی!

سن نه یی گؤزله ییرسن؟

بلکه قورخورسان کی سسین ایلیشه،

سسین دویون دوشه

بو چیغیرتی دا.

(یاغیش یویور، گون قورودور، ۹۵ و ۹۴)

یا آلتینیا یازیلان یازی تئلینین آلتیندا قالیر:

آغارماز ساچیم قاراسی

اؤلورم انام بالاسی!

آلتینما یازیلان یازی

تئلیمین آلتیندا قالدی.

(همان، ۱۲۳)

گؤزل نهدن دن(حسن تعلیل دن) یارانان طنزلر:

_ اوز-گوزوم قیریشدی، انام،

بو نه توردو دوشدوم انام!؟

اؤله نه جن قورتار مارام

داها بو توردان اوزومو...

(یاغیشلی نغمه، ۳۰۹)

_ یولارینا سریلیم کاش

دووارینا هؤرولم کاش

یوز ایل اؤلم دیریلیم کاش

ستوم دؤنه-دؤنه سنی

(همان، ۱۸۲)

دیل گوجو ایله یارانان طنزلر:

چوخ دئدیم: اؤلهرم قورخان اولمادی

گئتدیم

او دونیا یا دیدیم قایتدیم

گئتدیم

قاپی سینی دؤیدوم قایتدیم

(همان، ۴۱)

«دیمک» چوخ آنلام لی(مفهوم لو) بیر سؤزجوک

دور: ۱- یئره دیمک(برخورد کردن) ۲- آلمای دیدی،

قیزیل دری لر دوشرگہسی (کمی)

گؤلون قیراغیندا باشقا بیر قاییق دا ساخلانلمیشدی. ایک قاییق قارانلیقدا یولا دوشدولر. نیک دومانلی هاوادا اونلاردان چوخ قاباقدان اولان قاییغین کورهک وورماق سسینی ائشیدیردی. قیزیلدری لر وار گوجلری ایله کورهک وورودولار. نیک آتاسینین ساریلمیش قوللارینین آراسینا سیغینیب آرخایا دایانمیشدی. گؤلون هاواسی سویوق ایدی. قاییغین سوروجوسو چوخ چالیشیردی اما باشقا قاییق گئتدیگجه اونلاردان اوزاقلاشیردی.

«گوناها باتماغیم گلیب آی الله»

گوناها باتماغیم گلیب آی الله
جسارت دمی دیر، ساخلاما منی
سنه اینامداندان گؤل بیر قیز وار
خیانت دمی دیر، ساخلاما منی
نه میللت اوغروندا، نه یورد اوغروندا
نه تورکلوک اوغروندا، بوز قورد اوغروندا
سئودالی فاجیعه، خوش درد اوغروندا
فلاکت دمی دیر، ساخلاما منی
اؤزون باخ! گور دونیا نهلرله دولموش؟!
گور نهلر اولاجاق، گور نهلر اولموش
یالان لا، شراب لا، قمله یوغولموش
حقیقت دمی دیر، ساخلاما منی
قوی آرتسین دیریمه، اولومه سؤین
حالیمه آغلایب دیزینه دؤین
باختی شاهه قالخان آتی کیشنهین
سعادت دمی دیر، ساخلاما منی
دیمه قوی قلییمه گیرسین بو ایلان
اونون زهرینه ایندی جان قوربان
بوتون قانونلارا مئیدان اوخویان
جینایت دمی دیر، ساخلاما منی
قوی بو گون سئوینیم اوتانیم صباح
یاریمچیق چیخماسین سینمدن بو آه
گوناها باتماغیم گلیب آی الله
محبت دمی دیر، ساخلاما منی

واقیف صمد اوغلو (۱۹۳۹)

یتیشدی (رسیدن) ۳_اؤزومه دیدیم (عامیانه: حساب کار دستم آمد) اودورکو بو شئعیرده، بو سؤزجوینون چیخیشی هم شئعیری تک آنلام لیکدان چیخاردیب و هم عامیانه ایشلهویسی (کارکردی) اونا طنز بؤیوتونو (بعد) وئریب دیر.

قویون اولمایا اولمایا

قویون اولماق چتین شئی مییش.

(همان، ۱۷۸)

قویون اولماق: آخماق اولماق دئمک دیر؛ بیر کلمه ایکی آنلامدا ایشله نیب و شئعیر طنز سویه سینه (سطحه) قالخیب.

رامیز رؤوشن طنزی باشقا گؤرونوتولری ده واردیر آنجاق مقاله نین محدودلوغونا گوره بو مقداردا کیفایت له نیب، مقاله یه بورادا سون قویوروق.

سونوج (نتیجه):

طنز شئعیرین آیریلماز بیر عونصورودورکو چئشیدلی قونولاردا چئشیدلی گؤرونوتوسو واردی. بونا گوره دیر کی رامیزین شئعیرلرینده اؤزل بیر رول (نقش) ایفا ائتمه ده دیر. رامیزین شئعیری بیر کیمسه نی لاغا قویوب گولمک دئییل. چوخ اینجه و شاعیرسل بیر طنز کی بسلنمیش بیین لر اونون مخاطبلری دی لر. رامیزین شئعیرلرینده چوخ چتین اینجه طنزیدن بوش بیر شئعیر ایله قارشیشماق اولونور و بو اؤزللیک اونون شئعیرینده گئنل بیر چرچووادا اؤزونه یئر آچیب دیر.

رامیزین طنزی آرتیقراق درین فلسفی شئعیرلرینده چوخ گؤل بیر گؤرونوتو اؤزونه آلمادایر و بئله بیر سؤزلری طنز گوجویله یئرلی یئرینده ایفاده ائده بیلیر. رامیزین طنزین کلی بیر شکیلده ایکی یئره بؤلمک اولار:

۱_ طنز دیلی ایله ایفاده ائتدی سؤزلر

۲_ سؤزلریندن یارانان طنزلر

قاینق لار:

روشن، رامیز (۱۳۹۰): یاغیش یویور، گون قورودور،

حاضیرلایان: سعید مغانلی، کرج، پناز

_____ (۱۳۸۷): یاغیشلی نغمه، حاضیرلایان: ووقار

نعمت، تهران، اندیشه نو

نعمتی، تئل ناز (۱۳۹۰): تفکر کودک در شعر شاعران،

بایرام: ماهنامه فرهنگ، اجتماعی و هنری زنجان، شماره

۳۸، سال پنجم، دی ماه

Rövşən.Ramiz (۲۰۰۶): Nəfəs. Bakı.

Qanun

حسن نوری

- ھارا گئدیریک؟ «نیک سوروشدو»

- قیزیلدری لرین دوشرگه سینہ. چوخ خستہ بیر قادین وار.

- آھان
گؤلون قیراغیندا باشقا قاییغی قورولوغا سوردورولموش گوردولر. جورج قارانلیقدا سیگار چکیردی. گنج قیزیلدری قاییغی گؤلون قیراغیندا قورولوغا ساری چکدی. جورج قیزیلدری لرین ایکسی سینہ دە سیگار وئردی.

گؤلون قیراغیندا یاش ایله شئھہ بورونموش وتلاق دان، ایندہ فانیس اولان جاوانین آردی جا یوخاری اوزہ یئریدیلر. سونرا مئشہیہ کنچیب تپہلرہ سورونن آغاجلیق یولا یؤنلتن جیغیری قاباق لارینا سالدیلار. آغاجلیق یولون ایکی طرفیندہ، آغاجلار کسلیمیش اولدوغو اوچون یول داھا ایشیق ایدی. گنج قیزیلدری دایانیب فانیسینی سؤندورمکدن سونرا ھامی بیرلیکدہ یولون آردینی توتدولار.

بیر دونگہ بہ چاندیق لاریندا بیر کۆپک، ھورہرک ائشییہ چیخدی. قاباقدا آغاج قاییغی سویان قیزیلدری لرین یاشادیق لاری، کۆی ائولرین ایشیغی گۆزہ چارپیردی. نچہ باشقا کۆپک دە اولار یوگوردولر. ایکی قیزیلدری اولار کۆی ائولرینہ ساری قایتاردیلار. یولا لاپ یاخین اولان ائوین پنجرہ سیندہ بیر ایشیق وار ایدی. یاشلی بیر قادین ایندہ لامپ ساخلا یاراق قاپیدا دایانمیشدی. ایچری دە، تاختا بیر یاتاغین اوستوندہ، گنج بیر قادین یاتمیشدی. ایکی گون بویو اوشاغینی دوغماق چالیشماغیندا ایدی. دوشرگہ نین بوتون قادین لاری اونا یاردیم ائتمک اوچون گلیمیشدیلر. کیشی لر، قادینین سسیندن اوزاق، قارانلیقدا اوتوروب سیگار چکک اوچون ائشیکدہ، یولون اوست طرفینہ گئتمیشدیلر. ایکی قیزیلدری ایله نیک، آتاسینین آردی جا ائوہ گیردیک لریندہ قادین چیغیردی. قادین چوخ بۆیوک گۆرونن گۆودہ ایله تاختین آلت قاتیندا اوزانمیشدی. باشی بیر طرفہ دؤنموشدو. اری ایسہ تاختین اوست قاتیندا ایدی. او اوچ گون اۇنچہ بیر بالتا ایله آیاغینی چوخ پیس کسمیشدی. چوبوق چکیردی. اوتاق چوخ پیس قوخویوردو.

نیکین آتاسی بیر قاب سو اوجاغین اوستوندہ قویولماغینی ایستہ میشدی و سو قیزی شاقدا ایکن نیکہ دئدی:

- نیک، بو قادین بیر اوشاق دوغاجاق.

- بیلیرم.

- بیلیرسن. سۆزومہ دوز قولاق آس. بو قادین دوغوم آغریسینی چکک دەدیر. اوشاق دوغولماق ایستہ ییر و قادین اونو دوغماق. اونون بوتون عضلہ لری اوشاغی دوغماق اوچون چالیشیرلار. بو چتینلیکلر اوچون بئله چیغیریر.

- آنلادیم.

ائله دوز بو چاغدا قادین چیغیردی.

- آتا اولماز بو قادینا بیر زاد وئره سن داھا چیغیرمایا؟

- یوخ، آغری کسجی داواسی یوخومدور. آما چیغیرماقلاری چوخ اۇنملی دئییل. من اولار ی اۇنملی اولما دیق لاری اوچون ائشیتیمیرم.

تاختین اوست قاتیندا قادینین اری دووارا ساری چؤندو. اوجاق یانیندا بیر قادین سویون قاینادیغینی نیکین آتاسینا دئدی. نیکین آتاسی اوجاغا ساری گئدیب قاینار سویون یاریسینی بۆیوک چاینیکدن بیر قاپا تۆکدو. چاینیکدہ قالان سویون ایچینہ بیر مندیل آراسیندان آچدیغی وساییل لارینی قویدو:

- اولار گرک قاینایالار.

بو سۆزو دئییب، ال لرینی دوشرگہ دن گتیردی بی بیر تیکہ صابین ایله قاب ایچیندہ اولان ایستی سویون ایچیندہ دیققتلہ یوماغا باشلادی. نیک آتاسینین ال لری ایله صابین سورتولمک لرینہ باخیردی. آتاسی ال لرینین ھر یئرینی دیققتلہ بویارکن دئدی:

- نیک، باخ، اوشاقلارین اۇنچہ باش لارینین دوغولماغی گۆزلہ نیر، آما گاهدان بئله اولمور. بئله اولمایاندا، اوشاقلاری ھامی اوچون چوخلو چتینلیک یارادیرلار. بلکہ بو قادینی عمل ائلمک زوروندا قالدیم. بیر آزدان بیلہ جہ ییک.

ال لرینین یویولماغیندان راضیلا شماقدان سونرا ایچری گیریب ایشینی باشلادی.

- جورج، او یورغانی گۆتورہ بیلرسنمی؟

- ترجیح وئیرم اونا ال وورمایم.

آز سونرا عملہ باشلایاندا جورج ایله اوچ قیزیلدری کیشی قادینی ساخلادیلار. قادین جورجون قولونو دیشلہ دی. جورج اوجا سسلہ قادینی سؤیدو. گنج قیزیلدری جورجا گولدو. نیک، قاپی آتاسی اوچون ساخلا میشدی. ایش چوخ اوزون سوردو. نیکین آتاسی، اوشاغی ال لریندہ گۆیہ قالدیریب نفس یولون آچماق اوچون الی ایله اونون کورہ ییندن ووردو. سونرا اوشاغی یاشلی قادینا وئردی.

- نیک، باخ، اوشاق اوغلاندى. دۆکتور یاردیمجیسی اولماق نچہ ایدی؟

- یاخشی.

آتاسینین گۆردویو ایشلری گۆرمہ مک اوچون آیری یئرہ باخیردی.

- اولدو. یاخشی.

آتاسی بونو دئییب بیر زادی قابین ایچینہ قویدو. نیک اونا باخمادی.

- ایندی بیر آز بخیه ووراجاغام. نیک سن ائله یہ بیلرسن بونا باخسان یا یوخ، نچہ ایستیرسن. من ایستیرم کسدیییم درینی تیکم.

نیک باخمادی. ماراغی چوخدان پوزولموشدو.

آتاسی ایشینی قورتاریب دایاندى. جورج ایله اوچ قیزیلدری کیشی دە دایاندىلار. نیک قاپی ائشییہ چیخاریب اوجاغین یانینا قویدو.

جورج قولونا باخدی. گنج قیزیلدری اونون بو ایشینہ گولومسندی.

- جورج، قولونون اوستونہ توختادیجی قویاجاغام.

قادینین باشی اوستونہ اییلدی. ایندی قاپالی گۆزلر ایله ساکین ایدی. اوزونون رنگی سولموشدو. نہ لر باش وئریب، اوشاغین باشینا نہ گلدییینی بیلمیردی.

- سحر قایداجاغام. باخجی ناھارچاغی بوردا اولمالی دیر و گرکلی اولان وساییل لاری گتیرہ جک.

فوتبال یاریشیندان سونرا سویونما اوتاغیندا اولان اویونچو کیمی اۇبونمک و قونوشقانلیق بیر حالدا ایدی.

- جورج، بو ساغلاملیق ژورنال لاریندا یازیلماق دیر. بوکولن بیچاق ایله کسب سونرا اینچہ باغیرساقدان اولان ساپ ایله تیکمک.

جورج دووارین یانیندا دایانیب قولونا باخیردی.

- ھہ، چوخ گۆزل، سن بۆیوک اینسان سان.

- یاخشی، بو قورورلو آتائین حالینا دا بیر باخاق. اولار بو بالاجا ایش لردہ ھامیدان چوخ عذاب چکرلر. آما گرک دئیم، او چوخ سس سیز ھامیسینا دؤزدو.

پتینی کیشینین باشیندان قالدیردی. الی یاش اولدو. لامپ ایندہ آیاغینی تاختین آشاغی قاتینین قیراغینا قویماقلا یوکسہ لیب تاختین ایچینہ باخدی. کیشی، اوزو دووارا ساری اولاراق اوزانمیشدی. بوغازی قولقدان- قولغا کسلیمیشدی. قانی آخیب، گۆدہ سی تاختا سالان درینلییہ ییغیشمیشدی. باشی سول چیینینہ دایاندى. پتی لرین اوستوندہ آغیزی آچیق اولان بیر اولگچ، کسجی قیراغی اوستوندہ دوشموشدو.

- جورج، نیک ائودن ائشییہ آپار.

بو ایشہ گرک یوخ ایدی. نیک آش خانانین قاپیسیندا دایاناراق، آتاسی بیر ایندہ لامپ، کیشینین باشینی

دالیبا دؤندرنده تاختین اوست قاتینی لاپ یاخشی گۆروردو ...

اونلار آغاجلیق یولو گۆلہ ساری آدیملارکن، ھلہ گون دوغان چاغ ایدی.

- نیک، سنی بورا گتیردییم اوچون چوخ اوزگونم. سنی بو ایشہ قاتماق چوخ بۆیوک بیر یانلیش ایدی.

عملدن سونراکی کئیفی پوزولموش حالدا بونو دئدی.

- قادین لار ھمیشہ اوشاق دوغاندا بئله چتین آن لاری کنچیرلرمی؟

- یوخ، بو چوخ-چوخ نادیر ایش ایدی.

- آتا، او نہ اوچون اۇزونو اۇلدوردو؟

- بیلیمیرم نیک. بلکہ دۆزہ بیلمہ دی.

- آتا، کیشی لرین چوخو اۇزلرینی اۇلدورلرمی؟

- چوخو یوخ نیک.

- قادین لارین چوخو نچہ؟

- چوخ چتین.

- اصلا؟

- ھییم، گاهدان اولار.

- آتا؟

- جان؟

- جورج عمی جان ھارا گئتدی؟

- او ساغ قایداجاق.

- آتا، اؤلوم چتیندیرمی؟

- یوخ، نیک منچہ چوخ راحتدیر. قالبب دا.

قاییق دا اوتورموشدولار، نیک دالی دا، آتاسی دا کورہک ووروردو. گونش، تپہلردن اوستہ چیخیردی. بیر بالیق آتیلیب سویو دالغانلاندیردی. نیک الینی سویا چکدی. سحرین ایتی سویوغوندا ایستی ایدی.

سحر تئزدن، گؤلون اوستوندہ، قاییغین ایچیندہ اوتوروب دئیم، او چوخ سس سیز ھامیسینا دؤزدو.

آتاسی کورہک وورارکن، نیک ھئچ چاغ اؤلمہ یہ جہ ییندن امین ایدی.

یازان: ارنست ھمینگوی

چئویرن: سئودا میرزا زادہ اصل

چیغیر: اینسانین یئریمہ ییندن یارانان فرعی یول

کۆی ائوی: کلبہ

بیزیم بالدیزین تهران سفری

سوزی عوض ائله‌دی:

- عسگر آقا خوش گلیسیز، نچه گون بورداسیز؟
عسگر دندی: والاه، مرخصیم یوخدو، گرک دوشنبه
گونونه جن گنداخ. ائله کی آروادین اورهیی گلدی
یئرینه، بیرایکی دفعه دندی:
- آ...بو تزلیقدا نه خبردی؟ هنج اولماسا بیر ایکی گون
قالین.

من سوروشدوم: عسگر آقا نه ایش گوروسوز؟ هاردا
ایشله‌ییرسیز کی، بوجوره تلسیرسیز؟
کوبرا فوری جاواب وئردی:

- اصغر آقا بالای شهرده میدان شوش دا، کوپن خرید
فروش ائلیریبیرلر. قورخولار تئز گنتمسه‌لر یئرلرین
توتالار، اوردانا اخراج ائللرلر. اونا گوره ده گرگ تئز
گنداخ.

هله کوبرا سوزو قوتارمامیشدی کی بیزیم اوشاقلارین
بیری سوروشدو:

- بابا، بس نییه کوبرا خالا تهرانا گنندن کارتون‌لار
کیمی دانیشیر؟ من هله جاواب وئرمه‌میشدیم، آرواد
بتردن بیر گوزلرین آغارتدی. اوشاق فوری ال-یاغین
یغیشدیردی. بیر اوندا گوردوم قونشوموز سوره خالا
بیرقالانا-بیرقالانا، دانیشا-دانیشا حیطین اوباشینان
گلیر.

- آی بالا گوزلرین آیدین اولسون. کوچه ده آروادلاردان
ائشیتدیم کوبرا خانیم گلیب، دندیم بیر گندیم گوروم.
من کوبرانین خاطیرین چوخ ایستهرم. تون به تین
قیزلاری بئکار دیلار؛ یغیشیرلار کوچه‌یه، هر بیر سوز
دئیرلر. بیری دئیر: کوبرا تهرانا گنندن قیرجانا-قیرجانا
دانیشیر، بیری دئیر: کوبرا تهرانا گنندن قودوخلانا -
قودوخلانا یئریر! دندیم سیزی آلااه بو سوزلری
یغیشدیرین، من چوخ سئوینیرم کی گندیب تهرانا،
قویون گنتمسین بئیه آدام اولدو. هله سوره خالانین
اؤپوش-گوروشو قوتارمامیشدی کی گوردوم ایلیب
بیزیم آروادین قولاغینا دئیر: آی قیز، اوشاغی وار؟

بیزیم آرواد باشین بیر یوخارییا آتدی.

-آلااه جان ساغلیغی وئرسین، خداحافظ.

سوره خالا بونو دئییب، کوچه یه سوزدو.

بیزیم بالدیز کوبرا بیر آی بونان قاباق توی ائله‌ییب
گنندی تهرانا. بیر گون خبر وئردیلر کی گوروش اوچون
بیزه گله‌جک دیر. انتظار چوخ چکمه‌دی، قاپی دویولدو.
آرواد دندی: کوبرا گلدی، قاچین قاپینی آپین!
قاچدیم قاپینی آچدیم، گوردوم کوره کن تک دی!
- آبالا هانی بس کوبرا؟

عسگر آقا دندی:
-کوبی ده کوچه ده، گونشولارینان (همسایه‌لرینن)
دانیشیر، الان گلر.

هله عسگر آقانی یئر به یئر ائله‌میشدیم، گوردوم کوبرا
قیشقیریر. تئز قاچدیم قاپییا، گوردوم کوبرا آستانادا
دوروب، بیزیمده بیر گوزل خوروزوموز وار، اودا دوروب
حیطین اوباشیندا باخیر قاپیا. دندیم: هه نه اولوب؟ نییه
قیشقیریرسان؟ بوردا نییه دورموسان؟

- سلام عمو اوغلی، او خوروز منی قاپوری. دندیم: کوبرا
جان قاپموری، باخوری. اونون کی سنن اییرمی متر
فاصله‌سی وار.

من بیر دریندن باخدیم کوبرانین قیافه‌سینه، گوردوم بیر
دودی عینک وروب، چادرانی دا قویوب یئر، دیزینه جه
ده چیرمالاییب، اوزون بیر وصفه سالیب کی، خوروزدا
تعجب ائله‌ییر.

اوز-اوزومه دندیم: ائله خوروزون حاقدی وار سنی
قاپسین.

- بویورون، بویورون!
هله گلدیلر ایچرییه خوش-بش-اون-بش دن سونرا،
بویوردولار:

- عمو اوغلی، تهرانین خوروزلاری چوخ با ادب دیلر. اصلا
آدامی قاپمازلار، سیزین خوروزون وحشی دی، من اونان
بتر قورخورام، گتیرین اونی کساح.

دندیم: کوبرا سن اوزون بیزیم خوروزو تانییرسان، چوخ
ادبلی دیر! نامازاجان یاتماز کی بیردن، باجین یوخودان
دورار، ناراحت اولار. تازا محله اهلی دئیر بؤیوک
آغانین خوروزوندان معرفتلی خوروز بو محله ده یوخدو.
گوناهدی، آلاها خوش گلمز بوجور باشی آشاغا خوروزو
کسه‌سن. قوناقلار راحتلاشدیلار، بیلدیله کی من خوروز
کسن دئییلیم. آرواد ایشی بئله گورمک هممن، فوری

او گون کوچه‌ده هامی کوبرادان دانیشیردی. ناهاردان
سونرا دریند باشیندا آروادلارین آراسیندا بتر اختلاف
دوشموشدو. بیر عده آرختین(مطمئن) ایدیلر کوبرانین
اوشاغی وار، بیزیم آرواد یالان دئییب، نظرلمه‌سینلر.
بیرعه‌ده ایکی آیاقلارین گنمیشدیله بیر باشماغا کی،
دؤکتور کوبرایا جاواب ائله‌ییب.
بیر عده ده دئییردیله اؤزلری ائشیدیلر کی اونون اری
شوش میدانیندا ایشله‌ییر. بیر نفرده آند ایچیردی کی،
کوبرانین اری دللک‌دی. بیزیم آروادا فقط بالای شهردن

ایکی یول آیریحیندا

سولغون بیر مئشه‌ده،

اوزاق‌لارا گنندن ایکی یول آیریحیندا،

هر ایکسینه یولچو اولای بیلمه‌دیمیم اوچون، تاسوف

گوز گوره‌جه‌یینه دک، باخدیم بیرینین

چالیلیق آلتیندا بوکوله‌جه‌یینه دک

سونرا، بیه‌نیب باشقا یولو سئچدیم

بلکه داها یاخشی‌سینی الده ائده‌رم

یاشیل ایدی آخی،

بیر گؤیرتی‌لی یول

نه ایسه، کئچید اولدوغو اوچون،

بو دا، هممن اورتوکلکه بزه‌نیب

او سحر، هر ایکی یول، ائشیتجه

آیاقلانمیش یارپاغا گؤمولموش،

باشقا بیر گونده او آن یاشاندی

یولون، یول‌لارا یؤنلمه‌یینی بیله‌رک

بلکه بیر داها قاییدا بیلمه‌دیم

ایل‌لر سونرا بیر یئرده

آه چکه‌رک:

بیر مئشه‌ده، اوزاقلارا گنندن ایکی یول آیریحیندا،

من ...

من آز کئچیله‌نه یولچو اولدوم

و بوتون فرقی یارادان بودور

دئیجه‌م.

شاعیر: رابرت فراست

چنوبین: علیرضا سربازی

بولود مرادی ایله سؤیله شی

۱. اۆلكه ميزين دَيرلي شاعيري، بولود مرادی جنابلاری! سلام واختينيز خئير اولسون! مومكونسه اولدوز درگی سينين عزيز اوخوجولارينا اؤزونوزو قيساجا تانيتديرين!

سيزه و عزيز اوخوجولارينيزا سلام! چاغداش ادبی دونياميزدا هامی اينانير بير شاعيرين شخصی حياتی، بير او قدر چکيجی و يا گرکلی اولماز، من ده بو عمومی دوشونجهيه قاتيليرام، آنجاق بونا باخمایارق اينانيرام شاعيرين شخصی ياشامیندا باشدان کئچيرديی بعضی اولایلاری دا اؤيرنمک لازيمدير؛ او جومله دن شعر و متن دونياسيندا معین ائتکی لری اولان حادیتلر. نسه! کۆکوم مغول دؤنمینده کی یازیلاردا اۆلكه ميزين کاغذ صنعتینده اؤنملی یثری اولموش «کاغذ کنان» بخشینین قوشا بولاق کندینه اوزانیر، آنجاق میانادا بؤبودوم. اورمو بیلیم یوردوندان فارس دلی و ادبیاتی بؤلومونده ليسانس آلدیم، تهراندا علامه طباطبایی بیلیم یوردوندان ایسه یوکسک ليسانس قازاندیم؛ هم بؤلومده. حاضریده تبریز شهرینده یاشاییرام.

۲. هاجاندا ادبیات و ادبی تنقیده ماراقلاندیز؟ ایلك یازینیز نه زاماندا و هانسی ژانردا یازیلدی؟

اوشاق لیقدان اوخوماغا گرگین مئیلیم واریدی. یازماق سونرا باشلانیر. اوچ اوخویوردوم ۴۰ صفحه لیک بیر ناغیل یازدیم. اوتای- بوتایینی دا حادثه لره باغلی اولان رسیم لرله دولدوردوم؛ بو روایت- رسیم ایلك ادبی ایشیمیدی و ادبی حیاتیمین باشلانغیج نؤقطة سی ساییرام؛ چونکو بوتون شعرلیریم کیمی عادی حیاتیملا ایلگیدهیدی، بوتون شعرلیریم کیمی ده تصویرله بزئمیشدیر. ناغیلین مکملله بیجی کاراکتیری مدرسه نین زئرمیسینده محبوس ایدی. ناظیم اونو تنبیه اوچون زئرمییه سالمیشدی. روایتین اول شخصی راویسی، یعنی من! اونو قورتارماغا چالیشیردیم. اورتالیقدا قارانلیق دئویندن توت مدرسه نین فرآشی و ناظمینه جن آنتی کاراکتیرلره چکیش- بکیشده دیدیم. گؤرورسوز بو ناغیلدا هئچ بیر ادبی خلاقیت نیشانه سی یوخدور، فولکلوریک بیر قورولوشو واردیر. آنجاق منیم اوچون اؤنملیدیر. چونکو بو ایلك یازیمی آنالیز ائندده گؤرورم منده ادبیات احتیاج ایله باشلانمیشدیر. اوخوماغین غثیبتینده باش وئرن بیر حضوردور. او گون راهنمای دؤورونده اوخویان قارداشیم، مدرسه لریندن امانت آلدیغی کیتابلاری وئردی اوخویام. مدرسه میزده ایسه یالینیز ۴ و ۵ اوخویانلار کیتاب امانت آلا بیلرديلر. اوماق دردیندن دویونجا آغلادیم. یازماغا باشلادیغیم و بیتیردیم واختلار ذهنیمده جانلانیرلار. او قدر آغلادیقدان سونرا بیردن- بیرده سوسدوم. یازماق یعنی: پیلانلانما دیق حالدا بیلینچ آلتیندان جوشموش بیر یویوروق! ائتیکده کی یوخلوق اوزره یارانیر. اوخوماق ایسته دییمی تاپانمادیم، یازدیم! کیمسه دئمهدی یاز! یازدیرماق امری ایچدن گلیمیشدی.

ادبی تنقیده اولان ماراقتا شخصیتیمدن آسیلیدیر. اوشاقلیقدان آرزیم جراحلیق ایدی. بیر جراح قدر ده یان یؤورمده کیلره دقت اندیردیم. نهلردن و نئجه بیر ترکیب ایله تشکیل اولوندوقلارینی اینجه لیمک ایستیردیم. آنجاق دبیرستاندا تجربی علوم یثرینه ادبیات ریشته سینه گیردیم، مؤوجوداتین تشریحه اولان ماراق ایسه، ادبی متنین آنالیزینه چئوریلدی. آنجاق اورمو شهرینده داها جدی شکیلده تنقید ساحه سینده یازماغا باشلادیم.

۳. ادبیات یولوندا سیزینله یولداشلیق ائدن اوستادلارینیز کیم لریدی؟ اونلاردان آلدیغیز ائتکیلردن ده سؤز ائدین لطفًا!

بو گروانین باشیندا «ابراهیم احمدی» دورور. آیدین تخلصو ایله شعر یازان میانالی معلمیم. راهنمای دؤورونده، ۸ اوخویاندا منی اؤزلیکله تورک ادبیاتینا قوشدو. تورکجه نین گئرامترینی اؤیرتدی، کیتاب قیتلیغی اولان او واختلاردا اؤز کیتابخاناسینی قایی لارینی آچدی. یازماغا آلقیشلا ییب یازیلاریمی دقتله اوخودو. نظرلرینی استدلال ایله سؤیله دی، اسیرگمه دن، تعارف سوز. بئله لیکله یئنی یئتمه چاغلاریمدان ادبیات ایله داها گئنیش سؤیته ده، علمی شکیلده تانیشدیم. ایبراهیم- دن علاوه، داها ائتکین اوستادلاریم، گؤرمه دیدیم یازارلار اولدو. سنودیم شاعیرلر، اوخویوب دوشونوب تئوریلرینی منیمسه دیدیم تنقیدچی- فیلسوفلار. او جومله دن سحر خانیمدان توت کوچوک ایسکندر جن، انیس باتوردان توت ریضا براهنی- یه دک، فروغ فرخزادان توت عیصمت اؤزله قدر، ایلحان برکدن توت هیلیس میلره کیمی، نیچه دن توت آلن بدیو-وا دک.

۴. بو ایل یایملا دیغینیز ایلك شعر توپلومونوزدان دانیشین!

بلی، بیلدینیز کیمی ایلك شعر توپلوم، یوخولاری یاتقاندان ائندیرمک آیدینا چاپ اولدو بو ایل. بو کیتاب اعتبارا- ۱۳۸۱ دن- ۱۳۹۳ ه قدر یازدیغیم شعرلردن بیر سنچکیدیر. ادبی حیاتیمدان فاکتور آلسام، دئمهلیم یازیلاریمین اساسینی نثر و ادبی تنقید مقاله لری تشکیل ائتدی؛ شعر آز یازدیم. -۹۱ دن بری بو نظم ترس اولدو، شعر یازیلاریمین اورتا یثرینده دایاندی؛ چوخ یازیلدی. بو ایکی ایله یازدیغیم شعرلر، قیاقکی اون نئجه ایله یازدیقلاریمدان قات- قات چوخ اولدو؛ شعر کیتابیمین دا اساس بؤلومونو تشکیل ائتدی. ایکی کیتابلیق شعر یازدیم بو فاصله ده! چاپدان قیاق دا کیتابین آدی و جیلد طرحینه گؤره فیسبوک صفحه مده اوخوجولاردان نظر ایسته دیدیم. نهایتده ایسه گؤردویونوز شکیلده یایملا ندی.

کیتابداکی شعرلرین یازیلیش تاریخینه گؤره فضالاری بیر- بیرینه باغلیدیر. موتیو شبکه سی، روایت بیچیمی و سؤیلم چئشیدلری اوست- اوسته ادبی اوسلوبومون

قباریق اؤزلیکلرینی اورتایا چیخاریر. شعر اوزرینده ایناندیغیم معین متودلارا گؤره، هر شعر قیاقکی شعردن داها بیر آدیدم ذهنیمده کی گئتل ائیستاتیک دایره سینین مرکزینه یاخینلا شمایدیر. بو اوزدن شعرلر هره سی بیر کیچیک دایره کیمی ایده آل اولان بؤیوک بیر دایره نین ایچینده یئرلشیرلر. شعرلرین اورتاقلیغی، هرمنوتیک باخیمیندان دا اؤنملیدیر. هر شعرین ساغلام ادراکی اؤنجه و سونراکی شعره باخاراق تحقق ایمكانی قازانیر. شعرلرین فضا بنزلیغی بوغوجودورمو دئیلدیرمی، اوخوجونون قضاوتینه باغلیدیر؛ آنجاق باجاردیغیم قدر ضعیف بیلدیم شعره هئچ حالدا بو توپلویا آرتما دیدیم، هرمنوتیک ایزله ییشینه اؤنم وئردیم اوچون ده تاریخی نظمی رعایت ائتدیم. اومورام اوخوجولار اؤز نظرلرینی منیمله اورتایا قویسونلار.

۵. شعرلرینیزده گؤزه چارپان معین بیر ادبی آخیم- بیلینچ آخیشی- و یا ماراقلاندیغینیز ادبی- فلسفی آخیمدان دانیشین!

سیز دئدیز کیمی، بلکه شعرلرین قباریق اؤزلیکلریندن بیر ی بیلینچ آخیشی دیر (جریان سیال ذهن). آنجاق بو، بیلرکدن، گؤتور- قوی ائتدیگدن سونرا سنچدیدیم بیر یازی طرز ی دئییلدیر. یعنی هئچ حالدا یازمادان قیاق پیلانلانمادیغیم معین بیر روایت فورماسی و یا ایزله مه یینه قرار وئردیم معین بیر تئوری اولمادی. نئجه کی گؤرورم باشقا دوستلارین شعرینی اؤز شعرلریمدن داها یاشخی تانیبا بیلیر، آنالیزا قویا بیلیرم. یازاندا ساده جه همن لحظه ده یاشادیغیم ائستاتیک اورتامین روایتینه قالدیرام. روایت بیچیمی و یا متنین عایید اولدوغو معین بیر فلسفی- ادبی آخیم دوشونمه بیره م. ذهنیمی بوراخیرام او زامان. چونکو اینانیرام شعر و ادبیات یعنی قورتولوش! یعنی آزادلیق! ژان پل سارتر « ادبیات نه دیر؟ » کیتابیندا یازدیغی کیمی؛ یازماق عادی حیاتین سیخجیلیغیندان قورتولماق هوسی ایله باش وئیر. بو سؤزدن مختلف پئسیکولوژیک، دیلچیلیک، اجتماعی- سیاسی کیمی باخیملاردان چئشیدلی معنالار آلماق مومکوندور. بورادا، یازماقدان اؤنجه سنچیلیم معین بیر ادبی مکتب و یا معین بیر روایت فورماسینا اشارت ائتمک ایستیرم. تاسسوفلره شاعرلریمیزین بیر سیراسی بعضی هدفلردن اؤترو بو یؤنتمه قاتیلرلار؛ بو کیمی نه دلردن اؤترو؛ اؤنجول اولماق، اینانیدیلاری معین اجتماعی- سیاسی و یا

کولتورل دوشونجه لرله شعرلرینی اویغونلاشديرماق، مخاطب ساييسینی آرتماق و ساييره. بئله ليكله يازى طبعی ليكدن دوشور. آذربايجان تورکجه سينين ادبی تاريخينين کونتنکستينده يئرلشمه يير. ساختاليق دوزاغينا دوشور. طبعی کی بير شاعیر اولراق، هئچ حالدا هئچ قيمت ایله شعرى بو کیمی الچاق اماجلازا قدر ائنديرمک ایله باريشانمارام. بو اوزدن شعرلريمده قاباریق بير سبک خصیصه سی وارسا، عادیهه بير شاعیرین شخصی شکیلده ياشادیغی دیسکورسدان جوشموشدور. يازیلاریم عادى حیاتیمدان قويماز، يازیلیش لحظه سینده داها اویغونلاشا بيله جک ادبی آخیمی یوخسا روایت فورماسی و تمل دوشونجه سی بليرله نیر. همن لحظه لر راویسی اولماغا ماراقلانديغیم، بویوردوغونوز بیلینج آخیشینی اورتایا قویور. بير شاعیر و یا بير تنقیدچی کیمی یئنلیکچی ليک، اوانقاردیزی سئویرم؛ آنجاق بو چاغداشلیق، لوکال شرایطیمیزله ساغلام شکیلده اویغونلاشمالیدیر! نظریمی آچیقلاماق اوچون مثلاً آنلام سؤکومچولویه اشارت ائده بیلرم. باتی ادبیاتیندان و تاریخی دوشونجه فزاسیندان تاثیرلندییمیز پوست مدرنیسم و یا قورولوشچولوق اؤته سی، بير یازی فورماسی اولراق آرامیزدا یایلمیشدیر. تاسسوف لرله بو ساحه ده قلم چالانلاریمیزین بير چوخو دا بو مکتب و تئورینی فارس ادبیاتیندان اؤیرنمیشلر، او ادبیاتدا مودالانمیش فورمانی تقلید ائدیرلر. او ادبیاتدا شاعیرلرین قاباریق ماراغینی قازانمیش بير معین روایت فورماسینی تورکجه یه کؤچورورلر. او ادبیاتدا یایغین شکیلده گئتدی کیمی، صرف و نحو سوپه سینده دیل قایدالارینی پوزوب دیل شعرینه چالیشیرلار. یازدیقلاری منجه آنلام چوخولوغونا یوخ، آنلام یوخلوغونا چالیشماقدیر. آذربايجان ادبیاتینین تاریخی گلیشیمیله هئچ علاقه سی یوخدور. ادبیاتیمیزدا متنلر آراسیلیق رابیطه سیندن محروم اولان بو کیمی یازیلار، دیلیمیزین ادبی- ائستاتیک منطقه سیندن قوولوب وطنداشلیق حاققی قازانماير، دیلیمیزین ادبی یادداشینا جیزیلیب چئوريله بیلمز ده. چونکو لوکال لیقدان یوخسوندور! چاغداش دونیامیزدا کوره سل دوزنلری ایچ ائدیپ لوکال باخیملاردان گورونوشه قویوب لوکال بير زمينده اجراناا کئچمه لییک. بو اوزدن چالیشدیغیم ساغلام بير مودترنیته نین روایتی دیر. اوانقاردیزمین آنلام- سؤکومچولوک سوپه سینده اتلاق- پوتلاق اددیم اتماق ایستمدیم، حالبوکی مثلاً ۱۳۸۳ ده اورمیه ده «بوتا کتایچاسی» آدیندا یایملانمیش بير اؤیکو، شعر و مقاله

توپلوموندا مندن اوچ شعر همن اولسولودا، بير قیسا اؤیکو ایله. نه ایسه، بو کیتابدا اولسوب ساغلاملیغیندان علاوه چالیشدیم ایل لرین آردیندان هله ده چوخ سنوه بیلدییم شعرلری بير آریا گتیرم. ذکالی اوخوجولارین بو باخیمدان قضاوتلرینی اؤزله ییرم.

۶. سیزین شعرلرینیزین قاباریق خصیصه لریندن بیریسی ده ایمگه لندیرمه طرزینیز دیر. شعرلرینیزده بدیعی تصویرلرین روایتینه داها ماراقلیسینیز. نظره گلیر سیزین بصری ذهنیز باشقا عالم لرده سئیر ائتمکده دیر، یوخسا سیزجه رئالیته یه داخل اولان بير شاعیر سینیز؟

طبعی کی رئالیست بير شاعیر دئلم، ائله جه یازاری دا ناظیم اولراق تانییرام. تصویر باخیمیندان یئنلییه چالیشماغی سئویرم. سیزین بویوردوغونوز ایذنینیزله ادبی تنقید دیلینه چئویرمک ایستیرم. بو لحن ایله سیز دئیرسین: روایت دیلینیز قاباریق شکیلده آراجیلیقلی دیر (بیان با واسطه). بورایا قدر سؤز، روس فورمالیستلرین اینجه له دیی کیمی، شعر دیلین نثر و باشقا دیل لرله فرقلندی سؤیله ییش نؤوعوندان گئدیر. بلی، نثر مستقیم حالدا روایت قونوسونا قاتیلار، علم چالیشار رئتوریک ساحه سینده بحث اولونان موسیقی، مجاز- استعاره، ایهام- ایبهام، تشبیه- تصویر ... تانیدیغیمیز تخیل عامیل لریندن اوزاق دورسون. بو، شعرین عمومی خصیصه سی دیر. آنجاق سیز منیم شعرلریمده اؤزلیکله تصویر ساحه سینده گوردوونوز داها آشیریلیقلا باش وئرن بير قاباریقلیغی اورتایا قویاسیز. یعنی شعرلریمده باشقالارا گوره تصویرین آغیرلیغی داها چوخدور. بلی، ادبی اولسوبومون سیراسیندا اولراق، تصویرلیمین نئجه لی و نئجه لی باره سینده جدی یم! یعنی بولودلوق دئییه بير قاباریق یازی اولسوب وارسا شعرلریمده، تصویرلیمی ده قاتیلیقلا شومول ائلیر. شعرین ایمگه لندیرمه خصیصه سینده داها قاتغینام! شعرین تخیللو دونیاسیندا غریبلی سئویرم، بو غریبلیین ائستاتیک اورتامی ائتیب صیرف تکنیکچیلیک سوپه سینده ائتمه مه یه جن!

تصویر باخیمیندان تشخیص ائتدینیز دونیانین ردی و یا قبولوغو منه ایمکانسیزدیر. او دونیانی یازاراق یاشاییرام. یاشادیغیمیز فزانین آدینی بیلمه سم ده...

۷. سیزین شعرلرینیز، آذربايجان ادبیاتینین مودرن شعرلریندن ساییلیر. سیزجه یئنی و مدرن دوشونجه لر کیلاسیک ژانرلارینا آشیلماق مومکوندور، یوخسا بو یؤنتم، تکجه سربست ژانرلارینا محدود اولمالیدیر؟

بیر مقاله ده یازدیغیم کیمی، منجه ژانرلارین اساس اعتباری یوخدور. شعر سو کیمی بیچیمسیز بير وارلیقدیر. چئشیدلی فورمالارین دونونا گیره بیلر. اساس مساله شعرلین ساخانلیماسیدیر. مودرنلیی گرایلی- غزل کیمی کیلاسیک ژانرلارا دا آشیلماق اولار. آنجاق همن مقاله ده استدلال ائتدیم کیمی، هر ژانرین طبعی امکانلارینا گوره بو ایش اجراء اولونمالیدیر، یعنی مثلاً غزل ژانرینین اؤزونه مخصوص باجاریق و ضعف لرینی گوزه آلیب همن معین آخیمدا یئنلیک اوممالیق. سؤیله دییم شراییطده چاغداشلیغی و یئنلیی اولان هر بير شعرى سئویرم، ایستر غزل اولسون ایستر سه ده سربست. شعر کیتابیمدا ایسه سون ایلرده یازدیغیم ایکی کیلاسیک شعریم گتمیشدیر.

۸. بولود تخلمونو نئجه تاپدیز، و یا بو تخلم سیزی نئجه تاپدی؟!

بو سؤال منه گوره بوتون سؤاللاریزین ان چتینی دیر! بولود آدی، هئچ حالدا سیاسی- اجتماعی نه دنلره گوره سئجیلمدی، بعضی دوستلارین دوشونور، اوزه رینده سایغی و سئوگی ایله دیز چؤکدویوم «بولود قاراچورلو» گوزومده ایدی. آنجاق ائله دئییلم، منه نئیه ییم کی «دنیز» آدی بورالاردا قالدین آدی دیر؟ من دونیانین ان گوزل یارادیلیغینی سو بیلیره م؛ ان گوجلو مئدیومدور او. بولود اولماییم نه اولوم؟!

۹. کیتابیزین چاپ و نشر گئدیشتی باره سینده بویورون، چاپ مرحله سینده اولان و یا چاپ ائتمک ایسته دینیز باشقا بير توپلوز ایسه حاضریدیر؟

کیتابیم قوم شهرینده چاپ اولوندو. اؤزوم بعضی شهرلره یوللادیم بو کیتابی. اساسدا دا تهراندا فرزانه و تبریزده ایپک کیتاب ائوینه وئردیم. چاپا حاضر توپلولاریمدان، ایکی تنقید مقاله سی، بير آنتولوژی قالدین شعریمیزدن؛ قالدین- مرکزی باخیش ایله کیلاسیک و چاغداش

شعریمیزین تحلیلی و سئجیدیم اون نئجه قالدین شعر دونیالاریندان، روایت اولسوبلاریندان بير اینجه لمه، اون شعر اؤرنه یی، بير شعر توپلوسو، کپک و عسگر آدیندا، تورکیه چاغداش شاعیرلریندن عیصمت اؤزل، کوچوک اسکندر، انیس باتور، ایلخان برک، و حیلمی یاووزدان بير کؤچورمه سئچکیسی، اورتاق بير ایش اولراق، و... تورکیه لی لر دئمیشکن: تاکیلییوروز ایشته!...

۱۰. دونیامیزداکی شاعیرلر و تنقیدچیلردن کیملرین دوشونجه لرینی اؤزونه داها یاخین بیلیرسیز؟

من قورولوشچولار و اؤته سی- ساختارگرایی و پاسا ساختارگرایی- تنقیدچی لری ایله داها سمپاتیکلیک دویورام. بو آرادان دا هیلیس میلئر، تری ایگئلتن، امبرتو اکو، ژنتت و... آدلار بیتمز سیرالماق ایله. چوخلارینی سئویدیم. اصلینده بو دونیادا گوزللییه چالیشانلار و باجانلار آز دئیل؛ یاشاماق نیچه وی معنا دا مومکوندور؛ نئیلک کی اورتا دوغو یعنی: آری یوواسی!

۱۱. آذربايجان ادبیاتینین ضعف و یا گوج نؤقظه لریندن دانیشین و بویورون هانسی ساحه لرده داها چوخ چالیشمالیق؟

دیلم ادبی ترمونو بیلمزلیک، شعرین ذاتینی ایچدن تانیمازلیق، کئچری های- کویله قاتیلیب کلمه لره تجاوز ائتمک، سوسیولوژی- سیاسی فضا اوزرینده استعدادسیزلیق و... بير کیتابلیق سؤز اولار بو موضوعداکی دوشوندوکلریم. گوج نؤقظه لریمیزدن بیری یئنلییه اولان آغیر ایراده میزدیر، هدرلنمه سه اگر واختمیز و گوجوموز... سؤز چوخ- چوخدور بو حاقدا.

۱۲. سونوندا ایسه واخیزی دوستلاریمیزلا پایلاشدیغینیزدان تشکر ائلیریک. آیری بير سؤز... وارسا بویورون.

یاشایین. سیزدن چوخ تشکر ائلیرم. سونوندا گنج دوستلاریم دئییه بیلره م: شعرین او بیری اوزو وار. اونو تاپ! «سئزن آکسو» دئمیشکن: اؤپ! اؤپ! اؤپ! ... او دا حیات دیر!

سؤیله شی آپاران: فرانک آقایی

استاد مبین پدر جذامیان ایران

دکتر مبین خدمت به جذامیان را از وظایف انسانی خود شمرده و در سال‌های دراز خدمت همواره به فکر آن‌ها بوده و از مساعدت آن‌ها فروگذار نکرده است به طوری که در بهمن سال ۱۳۵۳ به عنوان عضو افتخاری انجمن کمک به جذامیان ایران و چند سالی نیز به عنوان رئیس انجمن کمک به جذامیان آذربایجان به این قشر محروم خدمت کرده است. ایشان در بقیه مجامع خیریه نیز حضور فعالانه‌ای داشته است. در آبان ماه سال ۱۳۶۷ او به افتخار بازنشستگی نایل آمد اما خدمات خود را به عنوان رئیس مرکز بررسی و تحقیق بیماری‌های پوست آذربایجان شرقی ادامه داد. فعالیت‌های ادبی

دکتر مبین علاوه بر خدمات روزمره پزشکی به خاطر عشق و علاقه خاصی که به شعر و ادب آذربایجان داشت در وادی ادبیات نیز سهمیم بوده است. وی در شعر شمشک تخلص کرده و آثار ادبی بسیاری در زمینه‌های مختلف ادبی خصوصاً ادبیات آذربایجان و کودکان داشت که برخی از این آثار چاپ و برخی در نشریات کشور منتشر شده‌اند:

به یاد شهریار

سخنان عارفانه و نصایح حکیمانه نظامی گنجوی
شیطان در شعر شهریار (گامی در راستای شهریار شناسی)

عاشیق لار

قایمیز آچیلیر گوشه ساری

آچیل چتریم آچیل (اوشاق ادبیاتی)

نویسنده، شاعر و پزشک توانای معاصر آذربایجان استاد دکتر مبین در سال ۱۳۰۶ شمسی در یکی از محله‌های قدیمی تبریز به نام چرنداب پا به عرصه هستی گذاشت. تحصیلات ابتدایی را در دبستان معرفت تبریز و کلاس ششم و دوره دبیرستان پهلوی آن روز را در کرمان به پایان رساند. آنگاه بعد از شش سال اقامت در کرمان به تبریز مراجعت کرد و با اخذ دیپلم طبیعی در سال ۱۳۲۸ وارد دانشکده پزشکی تبریز شد و در سال ۱۳۳۴ به دریافت دکترای پزشکی نایل آمد. وی پس از طی خدمت نظام وظیفه در سال ۱۳۳۷ به استخدام وزارت بهداشتی در آمد و خدمات پزشکی و اجتماعی خود را با بیماریابی در آذربایجان شرقی آغاز کرد و پس از یک سال فعالیت در امر بیماریابی در سال ۱۳۳۸ به عنوان کفیل آسایشگاه «بابا باغی» تبریز به ادامه فعالیت پرداخت.

در سال ۱۳۴۱ با استفاده از بورس تحصیلی سازمان بهداشت جهانی برای طی دوره آموزش علمی و عملی جذام، رهسپار کشورهای اسپانیا، پرتغال، نیجریه و مالی شد. پس از این دوره آموزش عالی به ایران مراجعت کرد و به عنوان رئیس آسایشگاه بابا باغی مشغول به خدمت شد. در سال ۱۳۴۸ با ادغام سازمان بهداشتی و دانشگاه تبریز به دانشگاه منتقل و با اغتنام فرصت به اخذ تخصص در رشته بیماری‌های پوست و آمیزشی از دانشگاه تبریز توفیق یافت.

گل باهاریم گل
قوش یوواسی

تبریز گنج نهفته در بستر تاریخ و اشعار
و قطعات منظوم دیگر از قبیل: جذاملی
سارا، آی بالام باغدا ناوار؟، رسامین
قلمینده؛ طبیعت جانلانیر و...

حضور در بین جذامیان و خدمت،
مراقبت و درمان این بیماران باعث شد تا
دکتر مبین، لقب پدر جذامیان را به خود
گرفته و برای سال‌ها در آسایشگاهی در
گوشه تبریز به خدمت مشغول شود.

روز سه‌شنبه، شش مهر ماه امسال، پدر
جذامیان ایران در سن هشتاد و هشت
سالگی چشم از جهان فرو بست. مردی
که تمام سالیان عمر خود را صرف خدمت
به قشر محروم و مظلوم جذامیان کرده،
گام بلندی در نگرش مردم نسبت به این
بیماران برداشته و به نماد انسان دوستی
تبدیل شده بود به ابدیت پیوست.

افسوس که روح بزرگ مردی انسان
دوست چون دکتر مبین، شاهد به خاک
سپردن جسم سردش در غربت و سکوت
سرد رسانه‌ها و ملت ایران و آذربایجان
بود. شاید انسان‌هایی چون دکتر مبین
یکبار ظاهر شوند، انسان‌هایی که زندگی
خود را صرف خدمت خالصانه و بدون
چشم داشت به بیمارانی کنند که ما
حاضر نیستیم لحظه‌ای در کنارشان
قرار بگیریم. اسطوره پزشکی آذربایجان
به اروپا رفت تا تحصیلات خود را برای
خدمت به جذامیان آذربایجان کامل
کرده و گامی در جهت حمایت از این
قشر بردارد. تشییع جنازه‌ای که برای پدر
جذامیان ایران برگزار شد، در حد یک
فرد معمولی یا حتی کمتر از آن در اوج
بی نظمی و صرفاً برای رفع تکلیف ترتیب
داده شده بود و از طرف صدا و سیما هیچ
برنامه‌ای در خصوص اطلاع رسانی این
مراسم پخش نگردید.

مهسا لطفی

فرهنگ نژادپرستی، مولد نژادپرست‌های فرهنگی

تبعیض نژادی یا نژادپرستی، به تعریف بسیار ساده، هر دو نوعی از پیشداوری و تبعیض است که متمرکز بر تفاوت‌های نژادی حاصل از تفاوت‌های ظاهری جسمی/فیزیکی است. به گونه‌ی نمونه، چون سفید بودن نشانه‌ی برتری است و من سفیدم و تو سفید نیستی، پس من از تو برترم.

در کتاب «فرهنگ سیاسی» داریوش آشوری برای نژادپرستی تحت نام «نژادگرایی» چنین تعریفی آورده شده: نژادگرایی نظریه‌ای است که میان نژاد و پدیده‌های غیر زیست‌شناسی مانند دین، آداب، زبان و... رابطه ایجاد کرده، برخی نژادها را برتر از دیگر نژادهای بشری می‌شمارد. در این نظریه برتری نژادی مستقل از شرایط محیطی و اجتماعی رشد افراد عمل کرده است.

اصلی‌ترین این پدیده‌ها در ایران زبان است و کلید واژه رایج آن این است که من فارس هستم و تو فارس نیستی پس من برتر از تو هستم. در نتیجه کودک فارس زبان فرق فرچه و مسواک را می‌داند ولی کودک غیر فارس زبان فرق آن دو را نمی‌داند.

ریشه‌های نژادپرستی در عصر جدید به نظریات کنت دوگوبینو نویسنده فرانسوی می‌رسد که آن را در ۱۸۵۳ منتشر نمود. در قرن بیستم بزرگترین حامی نژادگرایی هاستن استوارت چیمبرلین نویسنده آلمانی انگلیسی تبار بود.

نژادپرستی نوع خاصی از تعصب است که بر مبنای استدلالات نادرست و عمومیت دادن برخی خصوصیات به گروهی از

سینیق اوره ک

گئنه سویوق بیر گئجه، فال کاغیذلاری الیمده بیر چاراهدا دورموشام. چیراق قیزاریر و ماشین لار بیر-بیرینین دالیندا دایانیر. بیری حایات یولداسی ایله، بیری سئوگیلیسی ایله و بیری بالاسی ایله. باس قازا عاشکیم شارکی سینین اوجا سسی بیر ماشینین آچیق پنجره سیندن قولایمدا آیدین سسله نیر. بو حالدا ماشین لارا ساری قاچیب مندن فال آلماق لاری اوچون یالواریرام؛ نه اولار مندن بیر فال آلین. بیری آلیر، بیری شیشه سینی یوخاری وئریب سایماز یانا قاباغینا باخیر، بیری ده دوداق لارینی بوزوب بیر اییرنج نندن عذابدا اولان اینسان کیمی قاشقباقلی چیراغین یاشیل اولماغینی گؤزله ییر. چیراق یاشیل اولور. گئنه دالی قاییدیپ چیراغی گؤزله می ام. گؤره سن بو چیراغین اوره بی اولسایدی گئنه یاشیل ثانیله لی ایله قیرمیزلارینین اؤلچوسونو بو قورالدا ساخلاردی؟ اینسان اوره بی قایدالاری پوزمایاندا چیراقدان نه گؤزله می ام!

گاهدان ال لری آتا، آنالارینین الینده یانیمدان اؤتن اولشاق لاردان نیفرته گلیرم. اؤزومله دئییل. من بو یاشدا بوردا داینامغیمی اؤزوم سئچمه میشم، بوردا اولماق زوروندا قالمیشام، کیم بونو سئچدییینی ده بیلمه ییرم هئج. کیمدن اوره ییمده نیفرت توتمالییم؟ آلمایان لار؟ آتام؟ شهر؟ تانری؟ ...

کئچن ایله جن مدرسه یه گئدریم. گئنتدییم سون کیلاسدا معلمیم علم یوخسا ثروت یاخشی دیر، سوروشوب بونا اینشا ایسته میشدی. آتام ایش سیز ایدی، آتام دا او حالیندا پولسوزلوقدان هفته لرحه خسته خانالاردا یاتیپ چیخا بیلمیردی، باجیم دا ... داها درسه گئده بیلمه دیم، او اینشانای دا یازا بیلمه دیم اما هر گون بوردا دوراندا اونا فیکیرلشهرم. قارین سویو جیریق باشماق لاریمدا آیاق لاریمی کئییندنه آز قالا یئری گؤیو سویوب اوزاق لاردا تانرینی آختاران لارا قیشقیریب، تانری سینیق اوره ک لرده دی دئمه ییم گلیر.

سالار بهنام پیر علیلو

سیندیرامامیشدی اونو
نه قورشون سسلری
نه بیرتیجی سالدیری لاری
نه کلپچهلر
نه دؤیمهلر
ایشکنجه لر

و نه عدالت سیز یارغیتای لار
جلاد قاضی لار
دوستاق لار
نه لر و نه لر
سیندیرامامیشدی اونو
یئنه «تورکم» دئمیشدی

ایبیرمی بیرنجی عصیردی
بؤیوک سوچ ایشله میشدی دئییرلر
چوخ بؤیوک
اینقیلاب محکمه سینه سیغماییردی
«تورکم» دئمیشدی، «تورکم»
آخ
نه بؤیوک سوچ
اینقیلاب محکمه سی حئییرتده
هع هع هع!

حسن صفری

«آغاجی ایچیندن قورد یئیر»

در استرالیا و اسکاتلند برای مبارزه با موش های صحرائی که دشمن درجه یک محصولات زراعی آنها محسوب می شود شیوه ی جالبی را اتخاذ کرده اند که بسیار قابل تامل است:

آنها تعداد زیادی از موش های صحرائی را در یک محیط بسته (مانند استخر) که امکان خروج موش ها وجود ندارد، نگهداری می کنند. با این شرایط که هیچ آب و غذایی به آنها داده نمی شود تا در گرسنگی و تشنگی محض بمانند. بعد از مدتی چند، موش های صحرائی از شدت تشنگی و گرسنگی بسیار لاغر و ضعیف می شوند. در آن زمان است که بوی مرگ فضا را می گیرد و موش های صحرائی به هم نوع خواری روی می آورند و موش های صحرائی قوی موش های ضعیف تر را به عنوان غذا می خورند. این روند تا نابدی کامل موش های ضعیف ادامه می یابد به طوری که از این کلونی درگیر هم نوع خواری تنها تعداد انکی موش قوی که به گوشت هم نوع خود عادت کرده اند باقی می ماند. سپس این موش ها در محیط های زراعی رها می شوند. موش های رها شده وارد لانه های موش های صحرائی شده و آنها را شکار می کنند و به این شکل جنگ بین هم نوع ها شروع می شود. یعنی جنگی که بدون نیاز به عامل فیزیکی اعمالی از خارج هم نوع ها به جان هم می افتند و جنگ بین هم نوع بسیار خطرناک تر از جنگ غیر هم نوع ها است.

حسن نوری

انسان ها، به گونه ای غیرقابل انعطاف، شکل می گیرد. تعصب از کلمه لاتین «پرچودیسیم» که به معنای پیش داوری کردن پیش از روشن شدن حقایق است، ریشه می گیرد. هرگاه فردی اجازه دهد عقاید متعصبانه اش مانع از رشد و حرکت دیگری شود تبعیض نژادی رخ داده است؛ و در شرایط جغرافیایی ما از آنجا که عقاید متعصبانه مانع از رشد و حرکت مردم غیر فارس در ایران با ممانعت از تحصیل به زبان مادری در راستای کاهش شکوفایی استعداد های مردم غیر فارس انجام می گیرد، شاهد چنین اتفاقی هستیم.

برنامه فیتله یک نمونه بسیار کوچکی از این افراد نژادپرست که چنین رفتارهایی را از خود نشان می دهند است. با اینکه این پروژه در مقایسه با تمامی رفتار های نژادپرستانه ای که همه ساله در ایران رخ می دهد از اسکیل کوچکتری برخوردار است اما می تواند پاسخگوی برخی از سوال های ما باشد.

رفتار های نژادپرستانه ریشه در کجا دارند؟ توجیح افراد نژادپرست از اعمال نژادپرستانه خود چیست؟ انتظار افراد نژادپرست از انسان هایی که مورد تهاجم اعمال نژادپرستانه آنها قرار گرفته اند چیست؟

ریشه رفتار های نژادپرستانه در مردم فارس زبان ایران نیست، چرا که همه انسان ها از جمله فارس زبانان ایران، به عنوان یک گروه انسانی دارای فطرتی پاک هستند. ریشه اصلی نژادپرستی فارسی زبانان ایران در فرهنگ نژادپرستانه ایست که آنها در بطن آن پرورش یافته اند. ریشه در عقایدی است که فارس زبانان ایران را به عنوان محور اصلی بشر قرار می دهد و برای آنها از قصه هایی سخن می گوید که در آن قصه ها، فارسی زبانان ایران دارای پادشاهان بی همتا، قهرمانان دست نایافتنی، متفکرانی بلند پایه با علمی سر به ثریا کش هستند.

توجیح این اعمال نژادپرستانه به دو شکل باطنی و ظاهری ادامه این رفتار را برای آنها سهل می کند. توجیح باطنی، ریشه در فرهنگ خود بزرگ بینیشان دارد و توجیح ظاهری که در مواجهه با عکس العمل افراد ضد نژاد پرست ابراز می گردد با ادبیاتی همچون «شوخی کردیم»، «ظرفیت خودتان را بالا ببرید»، «قصدم ما توهین نبود» همراه است.

انتظارات افراد نژادپرست جالب تر از هر چیز دیگر است، چنانچه این اشخاص با تیپ روشنفکرانه به معاخذه دیگرانی می پردازند و اعلان می دارند که چرا انسان ها کم طاقت شده اند و به جای این هوچی گری ها به مای روشنفکر نمی پیوندند.

معین بدری

دیدگاه اساتید دانشگاه در مورد شبکه‌های اجتماعی مجازی

و آگاهی از فرهنگ دیگر جوامع باشد.

فضای مجازی، محدودیت‌های زمانی و مکانی را در هم می‌شکند و دیدگاه‌ها و فرهنگ‌های گوناگون را به هم نزدیک می‌کند که همان حرکت به سوی دهکده‌ی جهانی است. از فضاهاى مجازى مى‌توان برای تبادل اطلاعات و دانش جدید استفاده کرد به شرطی که افراد، قدرت تشخیص اطلاعات واقعی و غیر واقعی را از هم داشته باشند. یکی از جنبه‌های منفی شبکه‌های اجتماعی مجازی، تحریف افکار عمومی است که باعث شکل‌گیری جریان‌های مختلف در کشور می‌شود.

ارزش‌هایی که در فضای مجازی منتقل می‌شوند، می‌توانند بسیاری از ارزش‌های غالب بر خانواده‌ها را تضعیف کنند، ارزش‌هایی را که در گذشته، نقش زن، مرد و فرزندان را به خوبی تعریف می‌کردند. تغییر ساختار خانواده و سستی بنیان خانواده از دیگر آثار منفی شبکه‌های اجتماعی است.

بخش مهمی از هویت انسان را، شیوه‌ی تفکرات او شکل می‌دهد. در جوامع سنتی، افراد هویت خود را اغلب در خانواده و جمع دوستان کسب می‌کردند اما امروزه با اطلاعات جدیدی که از فضاهاى مجازى منتقل می‌شود، افراد تفکرات، باورها و احساسات خود را متناسب با آن به روز می‌کنند و هویتشان همواره در حال تغییر است. یک تصویر و یا حتی یک جمله کافی است تا نگرش فرد را نسبت به خود و دیگران عوض کند. افراد جامعه، از فناوری‌های نوین استفاده می‌کنند بدون اینکه فرهنگ استفاده از آن را داشته باشند. اگر متناسب با هر تکنولوژی فرهنگ متناسب با آن نیز وجود داشته باشد شکاف فرهنگی و یا واپس ماندگی فرهنگی در جامعه کاهش می‌یابد.

جامعه‌ی ما چه در صنعت و تکنولوژی و چه در روابط اجتماعی تحت تأثیر عناصر غرب است که هر یک از این عناصر، خود می‌تواند فرهنگی را در جامعه رواج دهد.

دیدگاه جناب آقای دکتر بهبود یاری قلی استاد دانشگاه شهید مدنی آذربایجان

فضای مجازی یک تکنولوژی است در اختیار انسان برای تسریع در ارتباط درست و اجتماعی. با تشکیل فضای مجازی، بایددها و نبایدهایی نیز به وجود آمد. گفتن این که این شبکه‌ها مفید است یا مضر، درست

شبکه‌های اجتماعی مجازی، نسل جدیدی از فضای روابط اجتماعی هستند. با اینکه عمر زیادی ندارند، توانسته‌اند به خوبی در زندگی مردم جا باز کنند. افراد زیادی در سنین مختلف و از رده‌های اجتماعی متفاوت در شبکه‌های اجتماعی مجازی با هم ارتباط برقرار می‌کنند.

شبکه‌های اجتماعی، نقش پررنگی در جهان امروز دارند و نمی‌توان آن را نادیده گرفت به طوری که بر ابعاد مختلف زندگی فردی و اجتماعی انسان‌ها، در سطح کشور و حتی بین الملل تأثیر می‌گذارند به همین دلیل در حال گسترش هستند و در آینده، نقش به مراتب بیشتر و مهم تری را بازی خواهند کرد.

دیدگاه دکتر صمد رسول زاده، مدیر گروه مطالعات خانواده دانشگاه شهید مدنی آذربایجان:

زمانی می‌توان گفت از شبکه‌های اجتماعی مجازی استفاده‌ی صحیح می‌شود که در راستای برقراری ارتباط

نیست و بستگی به طرز استفاده‌ی فرد دارد. فضای مجازی، ارتباط مرا با بسیاری از اساتید و خبرگان، که مرزهای جغرافیایی و موانع مختلف آن را غیر ممکن می‌ساخت، ممکن و آسان کرد. اما متأسفانه در جهان سوم ابتدا تکنولوژی وارد کشور می‌شود و بعد فرهنگ آن بوجود می‌آید. یکی دیگر از محاسن این فضا، بحث‌های گروهی و شرکت در بعضی برنامه‌هاست که علاوه بر این که مضر نیست بلکه باعث افزایش اطلاعات افراد در زمینه‌های مختلف می‌شود.

یکی از دلایلی که باعث می‌شود فضاهاى مجازى بیشترین تاثیر منفی را در جوانان ما داشته باشند، عدم وجود تعریف دقیق از این فضاهاست، دومین عامل به چگونگی تربیت افراد برمی‌گردد که متأسفانه همیشه به صورت محرومیت و محدودیت بوده است. افراد زمانی متوجه این مشکل می‌شوند که کل جامعه را در بر گرفته باشد. برای مقابله با آن ابتدا شبکه‌ها را فیلتر کردند و بعد به وضوح دیدند که فیلترینگ تأثیر چندانی ندارد سپس

دست به دامان مراجع تقلید شدند و اظهار داشتند که استفاده از شبکه‌های مجازی حرام است و به این صورت روی اعتقادات مردم دست گذاشتند. اما چقدر این روش‌ها کارساز بود؟ نسل ما به خاطر همین محرومیت‌ها به دنبال مکانی می‌گشت برای نفس کشیدن و شکستن محدودیت‌ها. فضای مجازی بهترین مکان برای این کار بود، برای مثال می‌بینیم که در دنیای حقیقی خودسانسوری زیاد است در حالی که در دنیای مجازی کمتر به چشم می‌خورد.

آمار نشان می‌دهد که درخواست طلاق بیشتر به علت استفاده غلط از شبکه‌های اجتماعی است که یکی از طرفین بیشتر وقت خود را به جای خانواده و همسر و فرزند، برای دنیای مجازی صرف کرده است.

این نوعی تکنولوژی است و کسی نمی‌تواند مانع وارد شدن آن به کشور شود ولی متأسفانه زمانی وارد کشورمان شد که بستر خوبی برای پذیرش آن نداشتیم. نسل جوان به خاطر عدم شناخت و نداشتن تعریف دقیق، بیشترین ضربه را می‌خورند. سخن آخر:

به عنوان سخن آخر این را عرض می‌کنم که مقابله کردن هیچ موقع جواب گو نبوده اگر فیلتری بوده در کنارش فیلتر شکنی هم ایجاد می‌شود. از نظر من بهترین کار این است که از طریق رسانه‌های گروهی، شبکه‌ها را شناسایی و معرفی کنیم و نسلی که تربیت می‌کنیم نسلی باشد دارای شخصیت متعادل، پخته و قوی. آیا بهتر نیست که قبل از ورود تکنولوژی به کشور، اول فرهنگ استفاده صحیح آن را به مردم جامعه آموزش دهیم؟

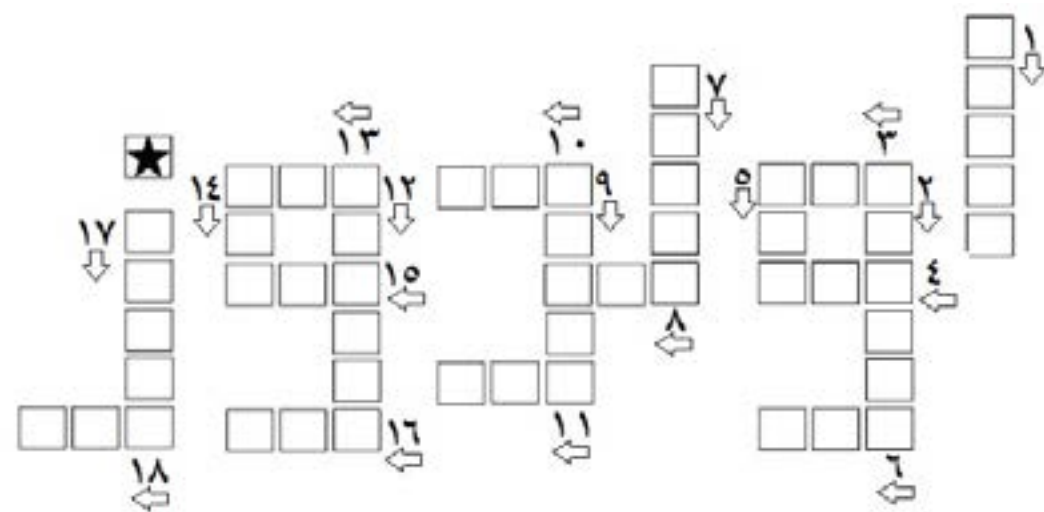
دریا عمرپور
زهره شهبازی

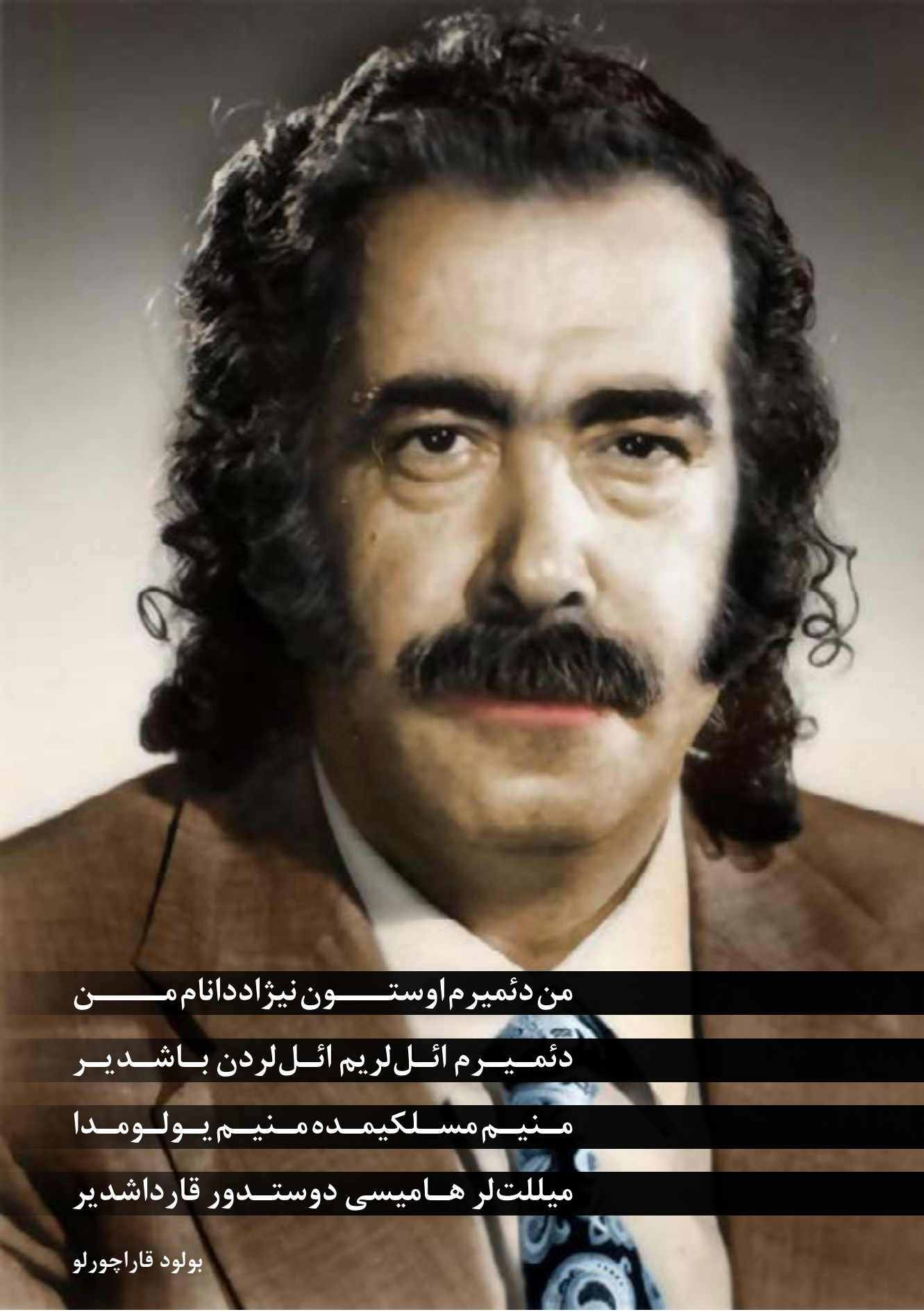

جدول

- ۱- توركلرين، سون امپراطورلوقو
- ۲- شنلىك گونلرى
- ۳- ايكي دن اۇنجه
- ۴- اوچ رقملى عدد
- ۵- گوندوز سنسكيريتهجه
- ۶- توركلرين اسكى دؤولت لرinden
- ۷- قورائين ۲۱-جى سوره سى
- ۸- تبريزده ايلخانياندىن قالان بير قالا
- ۹- اۇزگور
- ۱۰- آغيزين آلتى
- ۱۱- قاراداغا اولان اوشتوبون كندينين معروف مئيوهسى
- ۱۲- ايلك اسطوره
- ۱۳- توركلرين رنگى
- ۱۴- طريق توركجه
- ۱۵- بولانيق
- ۱۶- مقبرهسى خويدا اولان تبريزلى شاعير
- ۱۷- غير قانونى
- ۱۸- نفتدن چىخار

من دئمیرم اوستون نیژادانام من

دئمیرم ائل لریم ائل لردن باشدیر

منیم مسلکیمده منیم یولومدا

میللت لر هامیسی دوستدور قارداشدیر

بولود قاراچورلو